

Připomínky členů Akademického senátu Vysokého učení technického v Brně k první verzi Bílé knihy terciárního vzdělávání

AS VUT podporuje pracovní verzi „Připomínek Rady vysokých škol k návrhu Bílé knihy terciárního vzdělávání“, zpracovanou prof. J. Bednářem, která je přílohou tohoto dokumentu. Další připomínky členů AS VUT jsou uvedeny níže.

1. Obecná koncepční připomínka

Vzhledem k dosud přístupným informacím obsaženým v předložené první verzi Bílé knihy a k tomu, že obsah reformy terciárního vzdělávání ani její jednotlivé kroky nejsou dostatečně známé, mají členové AS VUT obavy, aby poskytovatelé terciárního vzdělávání nemohli být v budoucnu vystavováni nepřiměřeným politickým vlivům a aby nemohly být ohroženy zdroje, s nimiž tito poskytovatelé disponují a za něž jsou odpovědní.

2. Připomínky k reformě systému řízení vysokých škol

AS VUT souhlasí s tím, aby rozhodovací pravomoci rektora byly posíleny a uvedeny do souladu s jeho odpovědností. Domníváme se, že je třeba posílit pravomoci rektora ve vztahu k fakultám tak, aby vznikl větší prostor pro strategický rozvoj VŠ jako celku, aby bylo možné účinněji prosazovat efektivní využívání finančních zdrojů a v neposlední řadě aby VŠ byly schopné kvalitně navrhovat velké evropské a jiné zahraniční projekty a zodpovědně je řešit tak, aby rizika, vyplývající zejména z jejich finanční náročnosti byla minimalizována.

Na VUT trvá dlouhá tradice oboustranně dobré spolupráce mezi vedením školy s jejím akademickým senátem. Členové AS VUT vždy podporovali úmysly a snahy rektora, směřující k posílení pozice univerzity a členů její akademické obce, a to vždy v úzké spolupráci se studentskou komorou senátu. Činnost studentů v akademických senátech je jednoznačně pozitivní, zásadní je jejich angažovanost v řešení studentských záležitostí. AS VUT i AS fakult VUT jsou demokratickými subjekty, které výrazně přispívají ke zkvalitnění řízení. Proto členové AS VUT

- nedoporučují omezení současných povinností a pravomocí akademických senátů, obzvláště ne případným plošným a pro všechny typy vysokých škol stejným legislativním opatřením a
- nevidí potřebu plošně a pro všechny VŠ stejně omezit účast a roli studentů v akademických senátech.

K problematice nové koncepce systému řízení členové AS VUT požadují, aby byly důkladně promyšleny tyto zásadní aspekty:

- Jak bude zákonem zabezpečeno uplatňování samosprávných a demokratických principů v celém řízení VŠ včetně výběru členů rozhodujících grémií (akademické senáty, správní rady, vědecké rady) volbou?
- Jak bude zajištěno, aby externí odborníci, podílející se na řízení VŠ (např. jako členové správních rad), byli plně hmotně zodpovědní (viz dnes postavení rektora a kvestora) za případný krizový vývoj VŠ způsobený jejich rozhodnutími?

3. Další připomínky

Členové AS VUT podporují vypracování vícekritériálního systému hodnocení kvality, který bude umožňovat rozdělení poskytovatelů terciárního vzdělávání na několik typů a jejich kvalifikovaný ranking, případně zdůvodnitelné provázání kvality institucí s poskytováním zdrojů pro jejich činnost.

Bílá kniha se nevěnuje postavení středních průmyslových škol, zejména ve srovnání s VOŠ a bakalářskými stupni VŠ. Není pro praxi lépe a dříve připraven absolvent SPŠ než bakalář? SPŠ zaniknou nebo se změní na VOŠ, případně VŠ školy s bakalářskými programy? Budou vedle sebe nadále existovat uvedené tři varianty prakticky zaměřeného studia? S jakými rozdíly? Jaké absolventy preferuje praxe?

Vysokoškolské (jako každé) studium zahrnuje dva základní činitele – školu a studenty. Bílá kniha v podstatě ignoruje druhý činitel. Budí to dojem, že u nás existují nepřehledné zástupy vysoce nadaných maturantů dychtících po vzdělání, které nemohou nedobře fungující VŠ uspokojit. Zkušenosti jsou však opačné. S růstem masovosti VŠ vzdělání nutně klesá jeho kvalita a nároky kladené na studenty. Úroveň maturantů klesá. Nejde o jejich faktické vědomosti, ale o schopnost logické úvahy, samostatné orientace v problémech, aktivní přístup k výuce atp. Studenti preferují předkládání hotových návodů, textů k naučení, postup dle zaběhnutých schémat. Bílá kniha by měla více analyzovat i reálnou situaci studentského činitele, ne vycházet z idealizovaných předpokladů.

Na několika místech se Bílá kniha dotýká výuky v angličtině. VŠ nemají být místem, kde se bude učit angličtina, ale místem, kde se může a bude vyučovat i v angličtině. Znalosti angličtiny maturantů jsou ale chatrné. Nejen tady pak musí VŠ suplovat středoškolskou výuku.

Bílá kniha několikrát zdůrazňuje požadavek, že VŠ musí pružně reagovat na potřeby trhu práce. Jestliže v současnosti vznikne na základě mezery na trhu práce idea nového studijního programu, pak to trvá spolu s akreditací nejméně čtyři roky než se objeví první bakalářští absolventi. I když akreditace prakticky zrušíme, potrvá to nejméně tři roky, ale spíše alespoň pět let než bude možné relevantně na potřebu trhu reagovat. Nebo má tento požadavek znamenat kosmetické změny ve studijním plánu? Pak není jasné, proč to má být jeden z klíčových prvků reformy. (VŠ by měly v základních studijních programech poskytovat základní znalosti a dovednosti pro daný obor, dlouhodobě platné, doplněné o „měkké dovednosti“. Na aktuální potřeby praxe by měly reagovat spíše krátké, úzce zaměřené kurzy ve stylu celoživotního vzdělávání.)

V Brně dne 15. 9. 2008

Doc. RNDr. Josef Dalík, CSc.
předseda AS VUT